

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor.
 $\frac{1}{4}$ an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil. a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Importanța orașelor.

(Fragment dintr'o conferință).

În viața unui popor de în-sămănătate sunt în primul loc orașele. Satele vin totdeauna pe planul al doilea. E un lucru acesta și foarte natural, deoarece satele îm-prăștiate pe teritorii întinse, de regulă grele de comunicat, la poale și în crerii munților, pe văi și pe dealuri, cu locuitori mai mult sau mai puțin număroși nu au putut nici când să-și strângă rândurile pentru progres și idei mari de umanitate și libertate astfel, precum au făcut-o aceștia locuitorii orașelor. Aceștia fiind totdeauna o mulțime mai respectabilă laolaltă, cari nu ușor se înfricau de a-și apăra cu îndârjire interesele lor bine hotărâte, se luptau cu toate armele în fața oricărei invasiuni, care le-ar fi atăcat situația lor extraordinară de favorabilă. Așa s'a întâmplat apoi că satele au rămas pururea desorganizate și nelămurite asupra unei ținte pentru viitor, pe când orașele nu numai că își cunoșteau interesele foarte bine, dară ele dau directiva în politică și în lupta ce o purtau țerile pentru înaintare.

Se înțelege că importanța orașelor în politică și afacerile țării încă a atârnat dela mulțimea, bunăstarea și priceperea locuitorilor lor. Capitala unei țări sau a unui popor cu locuitorii ei mulți, cu bogățiile ce le are, cu inteligența înaltă, cu o viață mai elevată și mai dornică de progres va fi totdeauna în fruntea ori cărei mișcări care are de- viza „un pas înainte”. Dupăcum s'a dat signalul din centru așa s'au înrolat și celelalte orașe, unul după altul, stând toți pentru unul și unul pentru toți, luptând pentru o idee menită a mâna înainte cătră bunăstare cultură și progres orașele,

țara, poporul. Satele s'au aflat totdeauna în fața unui fapt împlinit, pe care a-l schimba ori al delătura nu le stă în putere.

Și locuitorii orașelor erau pe vremuri, ca și astăzi oameni, ce trăiau după meseria lor, cari purtau negoț, cu un cuvânt, cari se îngrijau de necesitățile cele multe și mari ale mulțimei, pe cari nime altul nu le știa satisface, fără numai ei. Și cu toate, că trăiau după ac și după sulă, orașele cele multe ei le-au ridicat, biserici, ce astăzi ne stârnesc admirație s'au edificat din banii și bogăția lor. Riuri s'au regulat, poduri s'au făcut, apeducturi s'au clădit, orașele s'au încunjurat cu ziduri, despre existența cărora ne pomenesc și astăzi, turnuri ruinate și păreți uitați pela periferii, toate ca o veșnică dovadă, că bogăția și bunăstarea la orașe a răsărit și s'a grămădit în trecut și acolo se va aglomera și pe viitor pentru cei ce sunt harnici și pricepuți. Dovadă, că meseria și negoțul e de fapt plug de aur și acestuia are să-i mulțamească în mare parte și locuitorii sași ai țării noastre, că situația lor economică și în legătură cu aceasta cea politică e pentru ei atât de favorabilă.

Ați văzut de bunăseamă și Dvoastră resturi de pe aceste ruini de o ciudată cultură prin orașele țării noastre. Resturi zice, pentrucă duhul vremilor nouă suflă cu putere și peste orașele noastre, ridicate mai toate prin veacuri de mijloc, prăbușind fără cruțare munca, inteligența și energia, care s'a cheltuit, pe vremea aceea ridicându-le.

Azi ulițele aceste vechi se lărgesc, unghiurile și colțurile stradelor se netezesc, drumurile prin oraș se pardosesc și lămpi veghiază asupra siguranței și comunicabilității lor.

Una însă nu s'a schimbat. Ro-

lul ce-l au orașele în viața unui popor. Și nu s'a schimbat nici principiul, că dezvoltarea, și importanța orașelor crește cu munca, moralitatea și cultura locuitorilor săi. Ori ce edificiu, ori ce sat, oraș ori țară în definitiv e totuș așa și valorează atât, pe cât o taxează locuitorii, cari o fac să existe.

La noi în Ardeal au fost cele mai multe orașe ridicate de coloniștii sași veniți aici în mai multe rânduri în decursul istoriei. Și astăzi au acești concetățeni ai noștri orașe de puternică cultură germană, cu toate, că au pierdut mai multe însemnate centre pentru ei. Clujul a fost încă în veacul al XVI și XVII german, iar lupta pentru biserică cea mare și a decurs încă mult timp între germani și maghiari sfârșindu-se cu biruința acestora. Asemenea Aiudul Orăștie, Reghinul etc.

A venit însă alt strat asupra elementului german din aceste orașe stratul maghiar. Acesta mai tânăr și mai în putere, strecurându-se pe încetul între zidurile cetăților, cu munca, energia, curajul său a strivit pe neobservate dela afaceri pe vechii, îmbogățiții și parte îmbuibății locuitorii sași și iau scos de pe toate terenele Au ajuns astfel maghiarii stăpâni peste orașe și sunt și astăzi. Dar stăpâni nu prin arme, nici prin alte mijloace meșteșugite ci prin hărnicia, prin munca, tăria și vitalitatea lor de popor, cu care a concura ceilalți nu mai puteau pe nici o linie. Și când maghiarii prin meșteșugul lor bun, trainic și ieftin au nimicuit meșteșugul sașilor, când negustorii maghiari au putut da altă marță bună și ieftină cumpărătorilor, a fost pecetluită soarta vechilor întemeietori de orașe. Și cum la omul harnic și lucrător e și frica lui Dumnezeu mai mare, simțul de dreptate și milă mai ridicat decât al trândavului și a celui ce s'a îm-

bogătit, și ridicat ieftin și fără multă osteneală, natural, că prin calitățile acestea nouă și neobișnuite în viața orașenească s'a impus elementul acesta și în institute și în administrarea orașelor și a devenit stăpân peste toate.

Noi românii prin orașe suntem puținii. În schimb însă suntem un popor tânăr cu multă energie și putere de muncă.

N'avem decât să ne-o validăm. Căci viitorul orașelor îl vor croi nu cei îmbuibăți, leneși și întrecuți, ci cei răbdurii la lucru, cei harnici și pricepuți. Cu munca ieftină, cu fala goală iute ajungem la mal.

Și azi vitalitatea unui popor se cântărește după hărnicia, cultura și moralitatea aceluia.

A murit un Apostol.

Azi, când indeosăbi avem lipsă de o apostolie bisericească, vestea, că trebuie să petrecem la groapă pe un apostol adevărat ne vine ca un plumb greu apăsând nespuse de tare nisuițele noastre îndreptate spre o muncă sfântă și ideală.

Intr'adevăr ca un tunet din cer am primit vestea tristă, că apostolul diecezei orădane, canonicul Moise Nyeș nu mai este!

Noi preoții ne uitam la el ca la Părintele nostru cel bun și întotdeauna sincer, cunoscându-i sufletul bun și curat. Il așteptam cu multă dragoste să vină pe la noi prin parohiile noastre, căci el ne aducea întotdeauna darul vorbirii și darul înțelepciunii.

FOIȚA.

Epistole către un prietin.

I.

Iubite frate!

Imi scrii „dacă oare când-va, așa mai ales acuma și-o fi ciudă pe harnicii „Gherleni“, cari cu afabilitatea lor au fost în stare să tragă la sine pe cel mai mare om din dieceza Lugosului... Nici prin minte nu mi-a trecut mie, știi tu atunci, când ne-a chemat Ilustritatea Sa pe toți Românii la sine în chilia Spiritualului..., că oare când-va și noi să avem un asemenea Părinte și cu atât mai puțin chiar pe El, care așa m'a cucerit atunci cu afabilitatea lui. Și de atunci așa îl cunosc, ca pe un Părinte adevărat, cu inimă bună, cu vederi mari, plin de dorul lucrului spre mărirea lui Dumnezeu.

Cu adevărat, iubite frate, despre dieceza noastră se poate zice: astăzi s'a făcut mântuire casii acestuia. După multe năcazuri și suferințe, după îndelungate așteptări a-ți primit de arhieru pe cel mai ideal episcop, ce poate fi, pe Acela, căruia posteritatea îi va serba centenarele, căci după reînființarea Mitropoliei, de numele lui se leagă cele mai mari alcătuirii în biserica română unită...

nei, de cari atâta lipsă avem în păstoria sufletescă. El nu numai la ocaziuni mari, cum bunăoară sunt sfințirile de biserică, convenirile bisericești și altele — să abătea pela noi, ci în tot anul eram fericiți al vedea între noi. Și ce e de frunte, el nu venea să se distragă ori recreeze, ci ca să ne împartă pâinea sufletescă a cuvântului lui Dumnezeu.

El niciodată nu venea oficios și cu toate acestea față de cele oficioase era nespuse de atent.

Indată ce ajungea pe la noi îi plăcea să vadă cancelăria preotească. Haidem să-ți văd — zicea dânsul — actele oficioase, protocoalele, rațiunile periodice, și aflându-le în rând pe toate, ne duceam la sf. Biserică, unde iarăși să uita cu multă băgare de seamă, ce curățenie domnește și altarele în ce ordine se află, sf. Cuminecătura cum se păstrează. Venea apoi la rând școala. Apoi o lua pe la poporeni. Il interesa portul lor, curățenia lor. Cu un cuvânt îl interesa tot ce era creștinesc și tot ce era românesc.

Și dacă observa, că la cutareva Biserică „Evangelia“ e cam slabă, ori ceva cărți bisericești ori ornate lipsesc, ori sunt în stare rea, îndată ne trimitea ici o „Evangelie“, colo un „Apostolier“ ori altceva, și toate aceste fără șgomot și fără reclamă, căci el a fost un suflet bun, un suflet veșnic sincer și un apostol, care într'adevăr „transiit beneficiendo.“

Aceste i-au fost însușirile lui sufletești pentru cări l'am admirat întotdeauna.

Și nu numai noi orădanii, de unde a fost adormitul în Domnul de naștere, și unde a păstorit în anii dintâiu și unde mai adeseori a venit, ci și Sătmarul și Bihorul și întreaga diecesă orădană îl deplânge pe acest mare preot cu atât de înalte însușiri sufletești.

Pe acela, carele numai pentru a putea crea și lucra, își părăsește dieceza simplaminte pentru o altă dieceză, fără conșiderare la aceea, că starea sanitară poate iar impune crutare, liniște ori la dragostea, cu care e legat de dieceza noastră, unde atâtea a făcut, câte ar fi destule pentru o viață omească.

Mă rogi să-ți scriu: ce om e El, e afabil, te primește bucuros, îți ascultă năcazurile? Lucru greu îmi ceri: să scriu despre un om mare; aceasta e cea mai grea problemă a scriitorilor. Chiar și pentru istorici acesta este cel mai bun teren de a să distinge: analiza și caracterizarea. Aceasta s'o lăsăm în grija istoriei. Cele ce-ți voi scrie eu despre Il. Sa, vor fi niște încercări slabe, niște contururi palide, cu cari sunt silit să fac destul cererii tale.

Il. Sa înainte de toate este un preot și episcop după inima lui Hristos. În pastorală primă îndreptată către clerul diecezei Lugosului descrie idealul, ce P. S. Sa voește să-l realizeze. După-ce citează și analizează în întregime cuvintele sf. Apostol Pavel, prin care îndeamnă pe Tit la cele bune în treapta episcopiei, zice: „Iată dar în puține trăsături icoana episcopului, după-cum o zugrăvește sfântul Pavel. Are episcopul să fie iubitor de străini, bun, treaz, drept, sfânt, cumpătat, păzitor și cunoscător al învățăturilor evanghelice adevărate așa, cât să poată combate pe toți, ceice ar grăi împotriva ori ar

Intr'adevăr vestea morții lui ne-a atins foarte trist și dureros pe toți admiratorii lui, căci în el am pierdut pe predicatorul cel bun, pe „preotul preoților!“

Deci azi, când ne îndreptăm privirile către mormântul din Oradea mare, unde s'au astrucat ramășițele pământesti ale adormitului, nu vom înceta a ridica glasul nostru de rugăciune către „Părintele“ ceresc, rugându-l ferbinte, că pe acela, care a fost vestitorul sincer și devotat al cuvântului dumnezeesc cu sfinții să-l odihnească și cu dreptii să-l numere în vecii vecilor!

Șimand, la 6 Decembrie n. 1911.

Ioan Turdean,
preot gr.-cat.

Patriarhatul grec și aromânii.

Nemulțumit cu acțiunea de până acum împotriva românilor-macedoneni, patriarhatul ecumenic din Constantinopol a dat noui instrucții agenților săi, ordonând o persecuție fără de cruțare împotriva elementului român. Acești agenți au primit dimpreună cu însemnate sume de bani venite din Grecia, ordinul de a extermina cu orice preț mișcarea românească dela Pind.

În scopul acesta se știe că de mai mult timp există și o înțelegere cu exartul bulgar, constituind astfel un bloc creștin care are de scop să zădărnicească silințele guvernului june-turc de a introduce ordinea în țară. Românii macedoneni neputând face parte din acest bloc din cauza dușmăniei ce li-se arată de către patriarh și a simpatiei junilor-turci, vor avea, în primul rând, să sufere de pe urma acestei acțiuni revoluționare.

cerca, să amăgească pe cei credincioși. Mai departe e datorința episcopului să învețe pe credincioșii incredințați păstoririi lui toate datorințele, ce le au către Dumnezeu, către deapropoale, în familie, către stat și față cu auctorități. Are deci episcopul să povățuiască în toate raporturile private și publice turma grijii lui incredințată și întru toate să premeargă cu pildă bună, ca nici contrarii lui să nu-l poată grăi de rău întru nimică“.

Întru realizarea acestor recerință se dovedește toată mărirea Il. Sale Arhieru cucernic, pătruș de învățăturile Evangheliei, pe cari le redă atât de plastic în cuvântările sale populare, Păstor cu ochiu pururea asupra turmei, pe care o îngrijește și întoarce cu cărja Sa. Dar înainte de toate Părinte bun și adevărat, afabil și grațios și către cel din urmă ziler, despre care natură a Il. Sale toți ca despre o minune povestesc. — Mai ales față de preoții săi cei buni e ca un Părinte iubitor. Pe toți îi primește cu aceeași dragoste și îngrijire părintească. „Pășesc între voi, zicea la venirea Sa în Lugos, cu inimă deschisă pentru toți: alegere de persoane nu este înaintea mea. În voi toți nu văd alta, decât suflete răscumpărate cu prețiosul sânge al Domnului Hristos, suflete incredințate mie spre povățuire la limanul de veci. Și precum Hristos pentru toți de o potrivă a pățimit și moarte a răbdat, așa nu se poate, ca unul să fie mai aproape de inima mea ca altul.“

Deci când mă întreb, iubite frate, că

„Numerus clausus“ la universități. Organul partidului popular „Alkotmány“ se ocupă în numărul său de azi din nou cu progresele ce le face elementul semit în Budapesta.

Pe baza datelor statistice oficiale arată că dintre 7547 studenți înscriși la universitate: 3142 (31.63%) au fost rom.-cat.; 187 (2.48%) gr.-cat.; 2512 (31.97%) evrei; 235 (3.09%) gr.-ort. etc.

„Alkotmány“ anunță cu acest prilej că lozica viitoare politici ce se va mărturisi din fotoliul ministrului de culte va trebui să fie „Numerus clausus“ la universități.

Fără îndoială nu este un semn îmbucurător pentru elementul creștin acest spor disproporționat al elementului semit la universități, însă combaterea acestui element nu se poate face prin măsuri reacționare, ci numai prin o muncă mai conștientă a elementului creștin.

Congrua reformatilor. Protestanții s'au prezentat corporativ înaintea ministrului Zichy, cerând aranjarea lefurilor. Ministrul le-a spus, că a intrat în pertractare cu secția financiară, ca încă în decursul anului 1912 să se facă începutul acestei aranjări, care se va stabili definitiv prin lege, în 1913. Aceasta se va face prin cvinvenalii. După ce însă regularea congruei la confesiuni, nu se poate efectua fără a ridica și salariile învățătorilor, se proiectează, în timpul cel mai scurt, o mare paralelă în amândouă direcțiile.

Cele două universități nouă. După o discuție îndelungată, după o emulare, care va avea drept urmare o serie de ostilități, guvernul s'a hotărât, să designeze ca rezidențe pentru cele mai nouă „Alma Mater“

a țării noastre: Dobrișinul și Pojonul. Pentru optsprezece milioane de locuitori, era într'adevăr prea de tot puțin numai cele 2 universități existente, din Budapesta și Cluj,

Totuși orașele favorizate, după bucuria primului triumf, au fost reduse la un regret simțit. Universitatea ce li-se dă nu cuprinde adecă toți patru ramii de știință (teologie, drepturi, medicină, litere) ci numai câțiva din ei. Dobrișinul, acest centru al reformatilor, precum și Pojonul, au de gând să remontreze la minister împotriva acestei amăgiri.

Ce să mai spunem noi, cari nu avem nici măcar o academie, în vreme ce frații noștri Italieni își au universitatea lor în Austria?

Congrua și autonomia. Asupra budgetului cultelor s'a desbătut în partidul muncii în ziua de 7 Decembrie a. c. S'au ridicat atunci o mulțime de planuri, cari toate mai voiau ceva, încă o petricică la edificiul cel mare al ideii de stat.

Reținem două importante declarații pe cari le-a făcut ministrul cultelor Zichy János cu acest prilej cari pe noi ne privesc mai de aproape. A zis ministrul: „Baronul Radvánszky Antal și Tisza István au solicitat mai ales regularea congruei respective ridicarea aceleia. Se înțelege, că dorința aceasta cred, că e a tuturor confesiunilor. În privința aceasta au și tratat cu d. ministru de finanțe și au ajuns la înțeles, că pregătirile spre aceasta să se facă deja în 1912. (Aprobare.) În 1913 încă să aducem o lege definitivă, așa ca aceasta să se și resimtă în budgetul din anul acela, în care regularea congruei se va face sistemându-să cvinvenale“.

Așa dară planul guvernului în privința aceasta e, ca la baza de azi (800 și 1600

cor.) să sistemizeze și cvinvenale după o scală oare-care.

Cu privire la *autonomie* a zis ministrul: „Autonomia catolică e gata. Mai curg câteva pourpailemi cu unii factori competenți și îndată-ce va fi ori orientul politic mai liniștit și dispoziția mai poticnită pentru pertractarea unei chestii atât de importante, nu va întârzia a prezenta proiectul despre autonomia catolică“.

E deja și proiectul despre autonomie gata și noi încă nici în curat nu suntem, cam cum să fim noi și cum să fie autonomia noastră. Pe când la catolicii maghiarii vaste studii apar asupra acestei chestii, care agită publicul lor, la noi e o perfectă liniște de vânt. Cum să ne explicăm aceasta?

Corespondințe.

O introducere de preot.

Giurgeu, la finea lui Nov. 1911.

Fruntașa parohie Tulgheș, din districtul protopopesc al Giurgeului, e situată în cel mai pitoresc loc din extremul orient al arhidiecezei. Încunjurată de șirul munților romantici, e o poziție minunată. Cu ziua de astăzi parohia aruncă haina de jale purtată mai bine de un an de zile, din incidentul strămutării la cele eterne a părintelui său sufletesc: de totuși iubitul și regretatul Ioan Mera, și îmbrăcând haina de sărbătoare se grăbește a primi în brațele sale pe nou denumitul paroh Grigoriu Nistor, activul preot al Boziașului. Noul preot zine însoțit de protopopul tractual Elie Câmpean și de notarul districtual Alexandru Donia Donescu.

La „Gura Balașului“ în depărtare de 4 klm. de biserica parohială, întreaga inte-

„dacă ai ceva de conferit cu Il. Sa, te ascultă bucuros?“ îi liniștit, că nu este acel părinte trupesc, care atât se poarte grije de tine și să te înțeleagă, ca Il. Sa. Câți merg pela El, cu câte feluri de cereri, și ceace poate e prea mult, e bunătatea cu care primind și ascultând, face pe fiecare să creadă, că cererea lui e cea mai dreaptă, care se va împlini. De câteori nu zice Il. Sa: „nu vă bateți capul cu aceea, ce să cereți, unde să ajungeți: știe Părintele vostru, ce vă trebuie vouă...“ La acestea gândindu-te frate, vei fi pururea liniștit în sufletul tău, împlinindu-ți datorințele.

Dar nu numai preoții, ci și mireni sunt obiectul iubirii părintești a Il. Sale. Pe fiecare îl cunoaște, din cele mai îndepărtate parohii cunoaște mireni mai inteligenți, se interesează de ei, e neobosit în a da semne de atențiune grațioasă. La curte și la masă tocmai așa bucuros îi vede pe ei, ca pe preoți. O mare școală e aceasta pentru a câștiga mireni în mod mai intenziv pentru biserica noastră. Imi aduc aminte de o excursiune din vara anului trecut, când cercetând Mănăstirea Prislopului împreună cu doi tineri din România, am avut fericirea a fi primiți de Ilustritatea Sa: ortacii mei nu-și credeau ochilor, cum poate un arhiepiscop să petreacă atât de nemijlocit cu preoții și credincioșii săi...

Unul dintre cele mai puternice mijloace ale popularității Sale sunt vizitațiile

canonice, prin cari Il. Sa în mod mai eclatant se prezintă ca arhiepiscop înaintea popoului. Deviza Lui e: a cunoaște toate, și cele mai îndepărtate colțuri ale diecezei. La venirea Sa în dieceza Lugoșului a scris în pastorală de Crăciun 1903: „dorind doresc, ca însu-mi eu să vă văd dela față la față și să vă vestesc bunăvestirea lui Hristos și să vă împărtășesc din bogăția darurilor sale. Dar și până la acel moment fericit, iată cu scrisoarea am venit la voi...“

În decursul păstoririi de 8 ani a vizitat aproape întreaga dieceză, chiar și părțile cu comunicație mai grea, cum dela Hațeg Lunca-Cernii, Meria, pe unde în cară cu boi înflorați, cu mândre cântări naționale mergea Vlădica și poporul urmaș al vechilor daci. — O deosebită plăcere avea Il. Sa în aceea, să se prezinte pe neașteptate: câtă plăcere-i făcea încurcătura, în care-l aducea pe bietul preot, pe care-l afla încă în pat, pe căsenii lor, cari nu mai știau nici pe unde se deschide ușa...

Peste toate acestea însă Il. Sa Di Episcop Dr. Vasile Hossu e un mare filosof social, care pătrunzând nevoile și înclinările societății de azi, cu armele moderne caută a aduce leac acelora din tezaurul lui Hristos. În privința aceasta e clasică pastorală Il. Sale dela Crăciunul anului 1903, care în bogăția ideilor stă alături cu Enciclicele Papei Leo XIII. Atari pastorale de sărbătorile mari sunt foarte binevenite, se

afă în uz la greco-orientali și paremi-se Directorul Răvașului a accentuat, ce bine se privesc și de poporul nostru!

În numita Pastorală descrie Il. Sa decadința societății de pe vremea nașterii Dui Hristos. „Când s'a născut Iisus? — Când întreg neamul omenesc era pe marginea prăpastiei, gata a se prăbuși în afunzimea peirei, din care întoarcere nu mai era“. Și apoi descriind societatea păgână, cu care asemănă lumea de azi, întreabă: „unde este dar scaparea? unde vom găsi leac pentru boalele acestea înfricoșate?“ Înaintea tuturor și a toate în Hristos! Aici expune pe rând preoților toate ce au să facă, ca să-și împlinească chemarea întru toate ramurile activității pastorale. La urmă zice: „doresc, că în ziua cea mare, când va resuna sunetul trimbiței, să mă pot înfățișa cu inimă liniștită înaintea înfricoșatului Judecător și să-i pot zice: Părinte, venit-a ceasul... pe cari i-ai dat mie i-am păzit...“

În sfârșit numai atâtă să mai știi, că Il. Sa cu adevărat e cel dintâin paroh în dieceză, care bucuros săvârșește orice funcțiune și mai bucuros petrece în scaunul confesional, ascultând mărturisirile credincioșilor.

Iată, iubite frate, cine este Acela, pe care Spiritul Sfânt l-a pus să chivernisească dieceza voastră. Iată preotul mare: primiți-l cu bucurie, cu cântare de biruință; bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului!..

N. B.

lignită română din loc, și popor numeros au alergat spre întimplare, cari prin rostul părintelui Ioan Dobrea preotul Corbului și fostul administrator interimar al acestei parohii, prin cuvinte calde-l bineventează. Părintele Nistor răpit de atențiunea dată și iubirea manifestată prin această primire atât de sărbătorească, sub impresiunea momentului emoționat multămește, promițând, că prin începerea misiunii sale sublime, la care este chemat în aceasta parohie se va năsa a satisface tuturor așteptărilor puse în persoana sa. După care compunându-se un cortaj frumos din călăreți și mai multe trăsuri, am plecat spre oraș, unde intrând în sfânta biserică, s'a celebrat inseratul, la finea căreia protopopul descoperire celor prezenți programul introducerii pe ziua de mâine.

La liturghia celebrată în 26 Noemvrie biserica spațioasă a Tulgheșului, a fost prea mică a cuprinde întreg poporul adunat. La finea sfintei liturghii pontificantele protopop, prin predarea insigniilor: Chea, crucifixul și evangelia, leagă de sufletul noului preot marea datorință și răspundere pentru păstoriarea înțeleaptă a acestei turme, care toată speranța și-o pune în activitatea sa venitoare. Apoi după citirea actului de denumire prin notarul tractual, nou introdusul urcă amvonul și în cuvinte alese rostește o predică ocazională bine simțită, descoperind datorințele preotului adevărat, care între împrejurările actuale mai tare ca ori când, e chemat ca cu bărbăție să apere instituțiunile moștenite pentru conservarea limbii și credinței strămoșești și dacă s'ar cere și sufletul să și-l pună pentru apărarea lor. În fine imploară ajutorul grației divine peste poporul său, care prin jertfele sale și prin ființa lor de față într'un număr atât de imponent a documentat, că e conștiu de simțul creștinismului alimentat în trecut de preoți atât de conștii de chemarea lor.

Astfel s'a finit această sărbătoare atât de așteptată de această populațiune dornică și vrednică de a avea un părinte sufletesc adevărat, bun și prudent, care în persoana părintelui Grigoriu Nistor, — ca preot probat, — are mare speranță, că l-a și dobândit. Dumnezeu să-i ajute!

Un frate.

Reviste.

Războiul italo-turc. Ostilitățile decurg în plină putere, încercările de pace par a se zădărnici tot mai mult prin pretenția Turciei de a-și păstra necondiționat supremația asupra Tripolitaniei, lucru de care Italia nici nu vrea să audă. Știrile

din urmă vestesc un triumf al Italianilor. Oaza mare de lângă Tripolis a fost ocupată de ei, cucerind astfel drumul spre deșert și tăindu-le Arabilor calea, pentru a mai primi ajutoare din Tunis.

În chestia Dardanelor, consiliul ministrilor otomani a hotărât să împărtășască ambasadiorilor săi dela curțile puterilor, că în situația actuală, guvernul otoman își rezervă libertatea de acțiune, simțindu-se obligat să respecte tratatele, pe cari le desconsideră însăși puterile.

Chestia triplei-alianțe pare a rămânea și pentru viitor statu quo. Pertractările din Germania, Italia și statul nostru decurg, într'un des schimb de note, cu privire la *renovirea pactului*. Astfel faima alianței italo-franco-engleză (eventual și rusă) pare a fi cu totul prematură.

Marele poet al Italianilor D' Annunzio a declarat, că vrea să plece pe câmpul de războiu, ca să culeagă impresii imediate pentru un poem patriotic.

Pertractările de pace sunt foarte îndepărtate de a realiza un rezultat concret, ceea-ce e cu atât mai dureros, cu cât se vestesc lucruri îngrozitoare despre ororile războiului, ales din partea Arabilor.

Noutăți.

O conferință a dlui N. Iorga asupra presei. Dl. N. Iorga a ținut la București Sâmbăta trecută o conferință cu subiectul: „Presa și misiunea sa”. Dl. Iorga a lămurit pe larg rolul educativ al presei, arătând condițiile ce se cer pentru ca o presă să fie în adevăr independentă. Cu această ocazie d-sa a anunțat apariția unui organ zilnic sub conducerea dsale.

Premii literare. Cătim în „Foaia Noastră” din București: Într'unul din numerele trecute, am anunțat, că vom acorda, prin concurs, câteva premii studenților universitari și elevilor liceali, pentru lucrări din domeniul „Istoriei noastre culturale”.

Cu bucurie înștiințăm acum, că am înaintat dlui profesor I. Ursu, dela universitatea din Iași și dlui profesor Iosif Popovici, dela universitatea din Budapesta, suma de câte una sută lei, spre a o da pentru cea

mai bună scriere ce vor primi dela studenții universităților respective și anume:

Pentru universitatea din Budapesta — premiul Ion Tzetzcu —: „Dacia până la părăsirea ei de către Romani (a. 271)”, cu deosebită atențiune pentru epoca română.

Pentru universitatea din Iași — premiul St. G. Ardelean —: „Românii în timpul năvălirilor barbare până (c. 1300).

Subiectele vor fi tratate sub formă de simple narațiuni istorice, cuprinzând o concisă, complectă expunere a evenimentelor, iar stilul va fi îngrijit și pe înțelesul tuturor; ca extenziune fiecare subiect va număra între 40—50 pagini, sferturi de coală scrise obișnuit și cetet.

Impărțirea sistematică a lucrărilor în capitole pe epoci e absolut necesară.

Termenul înaintării manuscrisului premiat se fixează la 1 Februarie 1912.

La fondul casei împreunate cu hală de vânzare a „Societății meserieșilor români din Blaj” au intrat următoarele contribuiri benevole: Ioan Maior, director de moșie Blaj 5 cor.; Vasile Oltean, privatier Blaj 3 cor.; Daniil Muntean, notar în pensiune Uioara, Ioanița Brad din prilejul stingerii într'un preot câte 2 cor.; Valer Jozon învățător la școala de ucenici, Mihail Șerban prof., Sim. Gocan prof., Flaviu Domșa prof., Nicolae F. Negruțiu, prof. toți din Blaj; I. Hodărnău preot Pata, George Popovici canonic Lugoj, Vasile Podoabă Cluj, George Meseșan preot Lupu, dr. Emil Pop avocat Aiud, câte 1 cor.

Oraș străvechi în Mexico. Prof. William Niven, membru al Acad. de științe din New-York, a descoperit în Mexico, în valea dintre Texoco și Tlalneantia, sub o pătură de materii vulcanice, la câțiva metri de adâncime, ruinele unui oraș străvechi. Casele erau de cărămidă. Una din ele era a unui juvaeriu, căci a găsit vre-o 200 de lucruri de aur, argint, aramă și 200 de tipare de lut: brățare, podoabe pentru glezne, piept etc.

Descoperirea unei conspirații în Bosnia. Ziarul croat „Drau” află din Seraievo că scriitorul George Ristici a dat de urma unei conspirații al cărui scop este ca Bosnia și Hertegovina să fie transformată într'un mare imperiu sârb, în fruntea căruia să stea un principe muntegrecan.

Cercurile conducătoare din Serajevo au aflat din ziare că conspiratorii sunt în legătură cu asociația secretă a ofițerilor din Belgrad. Scopul acestei asociații a fost să asasineze pe fiul regelui Petru și să câștige teren pentru un principe muntegrecan.

La Piodor, Banjaluka și Dolny Bakuf au fost arestate mai multe persoane.

Zilele acestea a fost la Dolny Bakuf un funcționar superior, care s'a convins că într'adevăr există o conspirație.

NEUMANN M.

furnisor al curții și camerei ces. reg.
în KOLOZSVAR, Mátyáskirálytér 14.

Mare asortiment în veșminte bărbătești, de copii și fetițe!

(72) 35—?

Prețurent ilustrat gratis și franco.

Adunarea „Societății scriitorilor români“. „Societatea scriitorilor români“ a ținut Duminecă la 20 Noemvrie st. v. în București, în amfiteatrul liceului „Lazăr“ o importantă adunare, la care au luat parte mai toți scriitorii de seamă din generația mai nouă, cari trăiesc în România. S'a hotărât conferirea prezidenției de onoare a Maiestății Sale Carmen Sylva, regina României și a d-lui C. Arion, ministrul cultelor și a instrucției publice. S'au primit și membrii noi între cari din Ungaria d-șoara E. Pitiș și I. Soricu, iar din Bucovina: d-nii Tofan și Rotică. S'a ales apoi noul comitet sub prezidenția d-lui Emil Gârleanu. În 27 Noemvrie st. v. scriitorii vor da un banchet în onoarea d-lui C. Arion.

Dela Societatea meseriașilor noștri. Seria conferențelor pentru meseriași se urmează în ordinea anunțată. Duminecă în 3 Decemvrie la orele 5 d. a. a vorbit d. profesor Dr. Octavian Prie. — Dsa a întreținut auditorul aproape un ceas, făcându-ne tabloul dezvoltării orașelor și populațiunea lor în decursul veacurilor. — În deosebi a insistat asupra rolului ce l-au avut și-l au orașele în viața popoarelor, cum munca și zelul meseriașilor dau dezvoltare orașelor, arată felul cum s'au întemeiat orașele din Ardeal de câtră Sași și cum o parte din orașele săsești pe urma îmbuibării orașenilor Sași și-au pierdut caracterul nemțesc, afirmându-se alt element tinăr, viguros și muncitor: elementul maghiar. Încheierea acestei instructive conferințe e ușor de ghicit: poporul român cu meseriași harnici și viguroși va putea cuceri orașele. Conferința d. Prie a fost ascultată cu mult interes; iar conferențiarul a fost răsplătit cu călduroase aplauze. — A urmat declamarea poeziei „La smârdan“, de uepicul frazelor Moga, care ne dă nădejdi de un bun declamator. — Conferința a patra va fi Duminecă în 10 Decemvrie la ceasurile obișnuite. Va vorbi d. profesor Petru Suciu, despre organizarea clasei de mijloc în Germania.

Sat fără crișmă. În comuna Răușești din Moldova, județul Neamțu, zice-se, că nu s'a pomenit nici nu se pomeneste de crișmă. Oamenii nu-i duc dorul și se simt foarte mulțumiți. Toți oamenii din satul acela sunt sănătoși, grași, voinici, toți au averi de seamă, satul e curat, casele frumoase, copii mulți și plini de viață.

Oamenii bătrâni încă folosesc cu predilecție apa naturală amară *Francisc Iosif*, pentru că luată și în măsură mică este purgativ excelent, și funcționează fără a cauza dureri. — Medicul francez Dr. Burg scrie: „Numai recomandă pot apa naturală amară Francisc Iosif, căci e de primul rang. Efectul e sigur, gustul îi este plăcut, nu cauzează sgârșiri de pânțec nici constipație ulterioară“. — În farmacie și spețerii să cerem exclusiv „apa naturală amară Francisc Iosif“. (32).

Cât mănâncă o americană? Doamna Dr. Cooley, medic din America a făcut o statistică despre cât mănâncă o femeie americană și a constatat, că până la șaptezeci de ani o americană mănâncă: 30 de boi, 100 de vaci, 200 de oi, 50 de rămători, 24.000 de ouă, 30.000 stridii și 5 tone de de pâne. Doamna Cooley afirmă prin aceste date, că femeia americană are cel mai nesănătos sistem de alimentație. Toate americanele, pe urmele supraalimentației, sufer de o grăsime bolnavă.

Societatea românească muzicală Hora în Belgrad. Societatea românească de cântece Hora din București a făcut o călătorie în Sârbia. La Belgrad a dat un concert la Teatrul-Național, reportând un frumos succes.

Societatea a primit 2 coroane, una din partea primăriei din Belgrad și cealaltă din partea societății corale din Belgrad.

După aceste s'a oferit oaspeților români un banchet din partea colegilor din Belgrad, în care s'au ridicat toast călduroase de-o parte și de cealaltă. Au urmat jocuri și cântece naționale românești și sârbești.

Populațiunea Italiei atinge suma de 36 mil. suflete. În ultimii zece ani a crescut cu 2 mil., adică 7 procente. Italia are azi 13 orașe cu peste 100.000 locuitori. Așa: Neapolea (709.000), Milano (702.000), Roma (710.000), Turin (419.000), Palermo, Genua, Florența etc.

Rectificare. În articolul „În amintirea lui Bunea“ publicat în n-rul trecut s'a tipărit din greșeală, că „s'a făcut paraclis“, rugăm să se îndrepte, că s'a făcut: liturgie și pă-răstas.

Necrolog. *Rachila Pop n. Hodoș*, soția învățătorului pensionat din Hădărău, după un morb îndelungat suferit cu resignațiune creștinească, împărtășită cu ss. Taine a încetat din viață Miercuri în 29 Noemvrie n. 1911 în al 69-lea an al vieții și al 46-lea al fericitei sale căsătorii.

Posta Redacțiunii.

On. Al. Brumar, Cernaș. Mulțumim pentru urările de prosperare ce ni le faci. Dacă toți ar împreuna vorbele cu fapte »sunătoare«, atunci într'adevăr am putea lua avântul, pe care mai întâi noi îl dorim.

A apărut:

Călinarul „Unirei“,

de un cuprins bogat și variat. Partea literară și economică e peste 160 pagini tipar, având numeroase ilustrațiuni și vederi dela adunarea de astăvară dela Blaj. Pentru orientarea cetitorilor noștri schițăm aci cuprinsul părții literare și economice:

Serbările culturale dela Blaj: a) *Introducere*, prezina serbărilor, seara de cunoștință, Blajul iluminat.

b) *Ziua primă:* Sta liturghie, adunarea generală a Asociațiunii — ședința primă, deschiderea expoziției; banchetul; conductul etnografic și petrecerea poporală; concertul.

c) *Ziua a doua:* Acte de pietate; adunarea generală a fondului de teatru — ședința primă; ședința festivă a secțiilor Asociațiunii; prânz festiv în onoarea oaspeților; ședința a doua a Asociațiunii; Vlaicu; Mănăstirea Argeșului; bal.

d) *Ziua a treia:* Ședința a II-a fondului de teatru; prânzul mitropolitului Mihályi dat în onoarea artiștilor; ședința a treia a Asociațiunii; alegerea prezidenților; teatru.

e) *Expoziția despărțământului Blaj:* Secția școlară; istorică-culturală; a industriei de casă; secția silvanală-agricolă; a industriei și comerțului și tipografia seminarială.

f) *Post festa.*

Apoi:

Din „*Divina Comedie*“: *Infernul*: traducere în versuri de George Coșbuc (pusă la dispoziția Unirii de ilustrul autor cu ocaziunea petrecerii dsale în Blaj. Notele la

Infern le-a scris dl prof. seminarial Dr. Alexandru Nicolescu.)

Blajul, poezie de Rello.

Tata-Moș, de Alexandru Ciura. (Din volumul scriitorului, ce a apărut de curând).

Poporul, schiță de T.

Cel mai tinăr fundator. O pagină comemorativă scrisă de Al. Ciura, despre Vasile Zehan, un elev al Dsale:

Poezii, de Oct. Goga și Cincinat Pa-velescu

O poveste, de Carmen Sylva.

Impresii din văzduh, de Aurel Vlaicu.

Doze serbări culturale. (Desvălirea monumentului Eminescu la Galați și jubileul universității dela Iași).

Glume, snoave, povești etc.

Cum să ne apărăm de păduchii de frunză, de dl Ioan Pojan absolvent al școlii de pomologie și aplicat la domeniul metropolitan.

Partea economică: Călinarul stuparului, împărțit pe cele douăsprezece luni.

Sunt tot atâtea articole scrise de mâ-nile cele mai competente, cari fac acest bogat material interesant și atrăgător.

Atragem de cu vreme atențiunea cetitorilor asupra Călinarului Unirei, care va fi un decor pentru ori care casă românească. Căci așa o carte actuală cu atâtea pagini vrednice de păstrat pentru posteritate e o raritate.

Se poate comanda la *Librăria Seminarială* în Balázsfalva—Blaj și costă:

70 fl. + 10 fl. porto.

Partea Literară.

Sborul dela Simplon.

(Continuare și fine).

Mii de subscrieri acopereau foile cărții, carea era încă la poarta spitalului. Din toate părțile sosiră scrisori de condolență. Chiar și două jertfe mai proaspete ale aviaticeii, baroneasa dela Roche și Ferdinand de Baeder, trimiseră fratelui mortului condolențele lor.

În dimineața zilei de 28 Septemvrie sosi încă un frate mai tinăr al repausatului, din Genua, unde petrecea într'un pensionat, și o sorioară cu o mătușă, din Bretania.

Înzădar se rugase locuitorii din Domo-dossola, ca să li-se lase lor mortul cel scump. Rudeniile au hotărât să transporte cadavrul la Paris. După amiazi convoiul impozant porni dela spital la biserică. Urmau cununile, dintre cari cele mai mari au fost duse pe mâni, iar celealalte au fos așezate pe trei cară.

Patrusprezece fete îmbrăcate în alb împrăștiau flori pe drum. Preoți numeroși însoțau mortul. Din toate satele, peste cari a sburat aviatorul, au alergat incoace: Unul a adus un mănunchi mare de roze de alpi și le-a preșerat pe sicriu. După preoți urmă sicriul, pe un car tras de șase cai albi. Ina- poia sicriului mergeau fratele Iohn și mătușă, apoi o ceată numeroasă de aviatori, cari au venit din Milano. Era un serios *memento mori* pentru toți aceștia. Poate, că toți își vor fi gândit în sine: „Azi ție, mâne mie“.

După ei urmau autoritățile locale, reuniunile cu steagurile lor și o mulțime mare de popor. În biserică, după ceremonia funebrală, protopopul Don Tettoni ținu o cuvântare pătrunzătoare. Aproape nici un ochiu nu rămase uscat.

La gară mai mulți înși, între cari și Paulhan, ținură vorbiri scurte. Steagurile fură plecate, pentru ultima salutare, vagonul fu închis, și se porni înapoi pe drumul către Simploș, însă de-astădată nu prin aer, ca un june plin de viață, ci într'un sicriu îngust, cadavrul rece, prin tunelul cel lung, lung și întunecos.

În Brig. la gară, se adunase mulțime mare, Comitetul de acolo a depus o cunună pe sicriu. Musica cântă un marș funebral.

Drumul se continuă mai departe spre Paris, unde cadavrul sosi la 30 Septembrie și fu așezat în biserica sft. Francisc de Sales. Patru care pline cu cununii steteau înaintea bisericii. Se făcu un scurt serviciu funebral, apoi mortul fu dus la cimiterul Pière-Lechaise, unde fu predat pământului rece.

În Domodossola se spune că vreau să-i ridice un monument. În depărtatul Peru deasemenea sa adunat o sumă considerabilă, pentru a-i ridica un monument la Brig. Într-aceea cântărețul popular deja i-a așezat un *monumentum aere perennius* într'un cântec, al cărui refren zice pe scurt:

Il monumento eterno per Chavez
E' del Sempione la domata mole!

„Trecerea peste stâncile Simplonului
Va fi un monument etern pentru Chavez!“

Biblioteca populară a Asociațiunii.

Asociațiunea a îndeplinit o lipsă de mult simțită prin înființarea acestei biblioteci. Un ceas norocos a fost acela, în care s'a născocit această idee. „*Se luminăm poporul, dacă voim să înaintăm, că a rămas îndărăt*“ — se aud voci din toate părțile.

Mulți dintre învățați propoveduiesc din greu și cu cuvinte alese „luminarea țaranului român“, puținii sunt însă aceia, cari și prin fapte să arete cum trebuie făcută aceea luminare.

A venit Asociațiunea și a zis: Nu-i de ajuns ca să meargă cărțurarii noștri din când în când în mijlocul poporului ca să-i împărtășească învățături prin vorbiri, ci e de lipsă ca țaranul să aibă un dascăl care să fie în totdeauna cu el, care să-l învețe de câte ori are lipsă de o povață. Un astfel de dascăl nu poate fi altul decât *cartea*. Cărți bune de cetit să dăm țaranilor noștri, în cari ei se aflu sfaturile și îndemnul de cari au lipsă în viață, și deșteptarea dorită va urma negreșit. Și cuvântul faptă s'a făcut. Asociațiunea a început să scoată în anul acesta câte o cărticică în fiecare lună, pe cari le trimite (pe lângă o plăta de numai 2 cor.) țaranilor români de pretutindenea.

O scurtă reprivire a celor 10 cărticele apărute până acum e de ajuns, ca să se convingă pe deplin ori-cine, că Asociațiunea a înțeles bine felul cum trebuie făcut lucrul de care s'a apucat. Iată cari sunt cărticelele tipărite:

Nr. 1. *De demult*. Povestire istorică de părintele protopop dr. I. Lupaș. Toți ne batem pieptul și ne lăudăm, că strămoșii noștri sunt Romanii. Când ne-ar lua însă

cineva de scurt să istorisim, că oare cum am ajuns noi pe plaurile de azi, mulți din numele lui Traian încolo, n'am ști spune aproape nimic. D. dr. I. Lupaș, unul dintre cei mai de seamă istorici ai noștri, povestește în această cărticică istoria Romanilor, luptele acestora cu Dacii, cucerirea Daciei și plămădirea neamului românesc. Povestirea e ușoară, pe înțelesul poporului. Cartea e împodobită cu mai multe ilustrații.

Nr. 2. *Floarea soarelui*. Legendă în versuri de Stefan Cacoveanu. Un împărat are trei fete. Pețitorii pețesc tot pe cea mai mică, care e mai frumoasă. Celelalte două, supărate foc, îi împletesc fire albe în coșită, ca împăratul să creadă că e cărunta și să o mărite după ori-cine. O și mărită după cel dintâiu pețitor, care era Soarele. Surorile dujânăoase, cari au aflat cine e barbatul ei, au îndemnat-o să nu se țina de porunca lui de a nu i-se uita niciodată în față și într-o noapte când durmea alături de el, a aprins o luminare și i-s'a uitat în față. Soarele îndată a părăsit-o. Ea de supărare s'a ofelit și ursita a prefăcut-o în *floarea soarelui*.

Nr. 3. *Din viața sfinților*. În aceasta ni-se spune despre viața plină de minuni a Sfântului Ioan Gură-de-aur. Țaranul român, care de ori-ce lucru s'apucă, chiamă ajutorul Celui de sus și al sfinților, numai bucura se poate, când i-se dau astfel de cărți în mână.

Nr. 4—5. *Povestea lui Harap alb*. E una dintre cele mai frumoase povestiri ale neîntrecutului povestitor Ioan Creangă. Ne spune păcăniile prin care a avut să treacă un ficior de craiu până-ce a putut să ia de soție pe o fată frumoasă de împărat.

Nr. 6. *Lucrarea pământului*, de Aurel Cosciuc. Povețele unui om priceput, cum trebuie făcută economia câmpului. Arată totodată și unelele cari sunt mai bune pentru lucrarea pământului. E o carte de bun folos pentru țaran.

Nr. 7. *Cântece din bătrâni*, de Vasile Alexandri. Cinci cântece alese din minunatele poezii populare ale lui Vas. Alexandri.

Nr. 8. *Povestiri din viața țaranilor*, de Ioan Pop-Reteganul. Se publică două povestiri, din cari cetitorul țaran poate trage multe învățături, căci în ele se arată pilde vrednice de urmat în viață și se combat unele rele înrădăcinate în poporul nostru.

Nr. 9 și 10. *Alexandria*. În aceste numere se publică povestea atât de cunoscută și iubită de țărani al lui Alexandru Machedon.

Calendarul Asociațiunii pe 1912 se va termina în zilele aceste. Cuprinde material bogat și variat.

Se poate vedea din aceste, că „Asociațiunea s'o nizuț, ca și în aceste 10 cărticele să dea țaranului învățături din felurite ramuri. Cât de minunat a știut „Asociațiunea“ se aleagă material pe placul poporului, ne-o dovedește faptul, că îndată-ce s'au răspândit cei dintâi numeri, țaranii s'au abonat în număr tot mai mare, încât cu sfârșitul anului 1911 are peste 11.000 de abonați, ca membrii ajutători. Dar acest număr e neînsemnat totuși când ne gândim, că noi Românii suntem 3 milioane în țara aceasta. Știm că Românul se mișcă greu mai cu seamă când e vorba să dea bani pe cărți. Afară de aceasta lucrul s'a început cam în pripă, încât n'a putut ajunge la urechile tuturor.

Ne punem nădejdea însă în anul ce vine. De aceea grăim iarăși preoților și învățătorilor. Ei sunt chemați în primul rând

să se îngrijească de premenirea sufletului țaranului nostru. Fiecare să-și țină deci de datorința sfântă a îndemna pe țărani să se înscrie membri ajutători ai „Asociațiunii“. La alte neamuri țaranii sunt cu mult mai înaintați. Ei plătesc bani frumoși de bunăvoie, fără să aștepte cărți în schimb, pe seama societăților culturale dela ei. Da, pentru-ca aceia au ajuns să înțeleagă, că o societate culturală aduce foloase neprețuite unui neam. Avem și noi o societate de felul acesta: „Asociațiunea“, pe care suntem datori să o sprijinim cu toții, ca să poată lucra tot mai mult pentru răspândirea culturii în popor.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Dr. B. Basiota: *Despre holeră*. Fără de a voi să detragem cuiva, trebuie să spunem, că institutul de credit „Economul“ din Cluj este acela, care luptă mai mult pentru ajutorarea poporului pe toate terenele. Anul acesta a înființat un serviciu informativ, care stă la dispoziția publicului ajutându-l în lipsesele lui zilnice. Acest „serviciu“ a publicat zilele trecute o broșurică de 16 pag. accesibilă ori cui, în care dl doctor Basiota indică în chip popular mijloacele de apărare contra holerei, care acum de câțiva ani se învârte meren în jurul nostru.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tusei convulsive și măgărești

Caramellele pectorale

alui Kaiser cu „trei brazi“

6050 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Bonhoane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fil. și cu 40 fileri; cutie cu 60 fileri se află la: Carol Schieszl farmacist Blaj. (86) 6—22

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, sa-loane, aranjare completă de hotel, cafele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 17—104 (Központi városháza mellett).

Economul,

instituit de credit și economii soc. pe acțiuni.

Centrala în Cluj (casa proprie)
Filiale în Gherla, Muraș-Ludoș și Aiud.

Reveriment: 47 milioane.

Active: 5 milioane.

Depuneri: 2.5 milioane.

Pentru depuneri nouă spre fructificare acordă 5%, 5¹/₄%, 5¹/₂%, 5³/₄% și 6% după sume și stabilitate, iar corporațiilor în condițiuni excepționale; contractează replătirea și fără abdicere.

Acordă împrumuturi favorabile ipotecare cu și fără anuități precum și în cont curent, ajută înființarea de bănci sătești și le acordă credite; mijloacele cele mai ieftine asigurări în toate combinațiile.

Instituții principale de binefacere: masa studenților, ambulanta bolnavilor și serviciul informativ pentru țărani.

(103) 1-2

Direcțiunea.

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III|19.
(85) 9-12

George Dundler

curelar și șelar

în Mediaș—Medgyes
A. Kovács-utca.

Recomandă marele său asortiment de tacâmuri (hamuri) fine pentru cai de paradă și pentru cai de lucru.

În depozitul său bine asortat se află șele de calitate cea mai bună; precum și tot felul de scule pentru șele, harapnice (biciuri) și toți articlii aparținători branșei acesteia.

Primește reparaturi și le efectuează prompt.
(84) 11-26.

MÁTYÁS și TRATTNER

rafinată și depozit liber de spirt, stabiliment pentru denaturare de spirt în BARÓT (cott. Háromszék).

Fabrică (fierbe) și livrează pe lângă condițiunile celea mai favorabile spirt brut, rafinat și denaturat.

Provocându-Va la această foaie cereți oferte de prețuri.

(56) 24-26

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecske — Indice pentru școlile primare primare.** Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marca de scutință: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani intr'atât s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a incuierii scaunului, sgârçiiului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

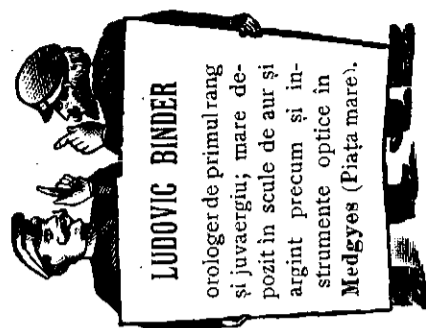
Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1.60 sticlă mică 90 fil. Pentru 6 sticle Cor. 5.40, 3 sticle mari Cor. 4.80 dacă se trimit banii înainte, le spedează franco:

farmacia BRÁDY K.
a „Magyar Királyhöz“ Bécs
I., Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutință, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul acți alăturat

(2) 25-25

Prețuri fixe, solide!

(99) 4-26

Recomandă atențiunii On. P. pravălia sa bine aranjată. Mare asortiment în Cadouri de Crăciun și de Anul nou.

Serviciu culant!

Dr. Constantin Manea

aduce la cunoștința On. P., că și-a mutat cancelaria advocațională în ERZSÉBETFALVA (Vörösmarty-utca 7).
(101) 3-4

AVIS!

Recomandăm cu toată căldura noua noastră agentură ce s'a înființat și deschis în opidul Blaj, în noul edificiu al dlui farmacist Schiesl în catul deasupra.

Se primesc depuneri spre fructificare, cu 5-5¹/₂% interese.

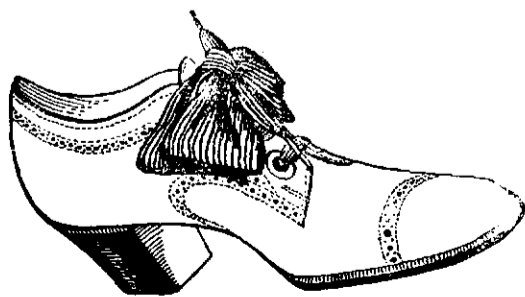
Depuneri și ridicări se pot face și prin postă.

Acordăm împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ pe anuități cu 5¹/₄ interese.

Escomptăm cambii și acordăm credite cambiale cu cavenți și cu acoperire ipotecară, pe lângă condițiunile cele mai favorabile.

Deslușiri dăm cu plăcere.

Banca de tovarășie soc. pe acțiuni din Elisabetopole ca agentură în Blaj.
(93) 8-?

Frideric Ipsen și soțul

Depozit special de ghetе în

Sighișoara, — Medgyes (Piața mare Nr. 26), — Brașov.

Specialitate: } Prețuri la pereche:
Ghete sanitare pentru copii. } Cele mai bune 16 cor. 50 fil.
De gală . . . 20 „ 50 „

Box Calf cu găitane; Americani cu talpă dublă pentru Domni 16 coroane 50 fil.

„Prețcurant gratis și franco“.

(98) 4-26.

Români replantați viile cu altoi dela firmă Română!

„MUGURUL“însoțire economică Elisabetopol-Erzsébetváros.
(Kis-Küküllő v.m.)☐ ☐ **Altoi de vie!** ☐ ☐Calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri
soiuri de vin de masă.Viță americană cu și fără rădăcină, Ochiuri de altoit,
Viță europeană cu rădăcină

— se află de vânzare la —

Însoțirea economică

„MUGURUL“

Elisabetopol—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste

≡ **trei (3) milioane.** ≡

Școlile noastre de altoi n'au fost atâtea de peronoșoră.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!La cumpărări pe credit cele mai ușoare
condițiuni de plată.La cerere prețurent și instrucțiuni gratis și franco.
(104) 1-?

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premiu ieftine.☛ **Asigurări pe viață** ☛(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. **avantajii deosebite**) pe cazul morții cu
termin fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apeducte,

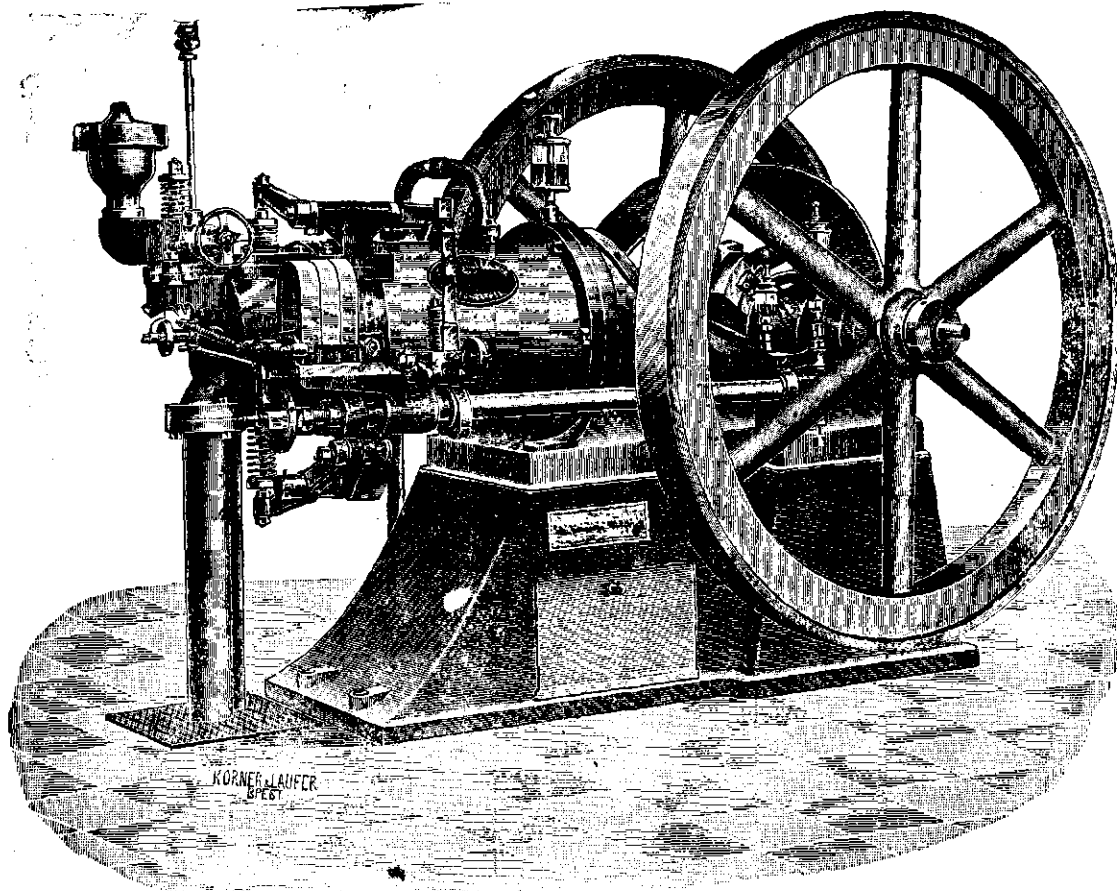
Sumele plătite pentru pensii	pană la	
finea anului 1910	K.	5,003,540.78
Capitale asigurate pe viață achitate		4,834,801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839.992 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	viață	11,020,266 —
		2,428,317 —

☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în**
birourile Direcțiunii și la toți agenții. Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(188 80-?)

Sprijiniți industria română!PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE MAȘINI
din Austro-Ungaria**EUGEN NICOLA**

Blaj—Balázsfalva.

Subscrisul recomand celea mai
practice **pluguri și mașini eco-
nomice.** În depozitul meu se află
totdeauna gata celea mai renumite
motoare de benzin, locomobile
și garnituri complete pentru
îmblătit cu motor. Motoare
de benzin stabile, motoare
pentru gaz sugativ. Mori de
măcinat și tot felul de mașini
economice, pe cari le vând cu**prețuri moderate și condi-
țiuni de plată favorabile,
în rate.**= **Cea mai mare garanță.** =Nime să nu-și cumpere pluguri
sau mașini economice până nu cearcă
la firma**Eugen Nicola**prima fabrică română de mașini
în Blaj—Balázsfalva.Deslușiri și informațiuni se
dau gratis.

(38) 37--52

Sprijiniți industria română!